

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4843/2020
09.02.2022. године
Београд

ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Јосип Царан, адвокат из ..., против тужених ББ и ВВ, оба из ..., које заступа пуномоћник Трајан Романовић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2569/18 од 25.09.2019. године, у седници одржаној 09.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2569/18 од 25.09.2019. године, у преиначјућем делу.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2569/18 од 25.09.2019. године у ставу првом изреке, као о изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2569/18 од 25.09.2019. године у ставу првом изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П 1153/17 од 26.01.2018. године, ставом првим изреке утврђено је да је повучена тужба у односу на тужену ГГ јер је преминула. Ставом другим изреке делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и утврђено да је стекла право својине са 1/10 дела, тј. 10% по основу доприноса у стицању у породичној заједници на породичној стамбеној згради која се налази на кп бр ... у површини од 183 м², у улици ... КО ..., лист непокретности ..., са право коришћења парцеле број ... у површини од 476 м² у сукорисничком уделу од 1/10 дела а што су тужени дужни да трпе и признају да се тужилца са овим својим правом укњижи у катастру непокретности ... Ставом трећим изреке делимично је одбијен тужбени захтев тужиле у преосталом делу да се утврди да је стекла право својине у још 1/10 дела до тражених 1/5 дела по основу доприноса и стицања у породичној заједници на наведеној породичној стамбеној згради ближе описаној у том ставу изреке, са правом коришћења парцеле што би тужени били дужни да трпе и признају да се тужилца са овим својим правом укњижи у катастру непокретности ..., као неоснован. Ставом четвртим изреке тужени су

обавезани да тужиљи солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 152.100,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2569/18 од 25.09.2019. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставу трећем изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је тужиља стекла право својине на 1/10 дела тј. 10% по основу доприноса и стицања у породичној заједници на породичној стамбеној згради која се налази на кп бр ... у површини од 183 м² у улици ... КО ..., лист непокретности ..., са правом коришћења парцеле број ... у површини 476 м² у сукорисничком уделу од 1/10 дела што би тужени били дужни да признају и трпе да се тужиља са тим правом укњижи у катастру непокретности ... Ставом трећим изреке преиначено је решење о трошковима поступка из става четвртог изреке првостепене пресуде, тако што је тужиља обавезана да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 170.550,00 динара. Ставом четвртим изреке тужиља је обавезана да туженима накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 27.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиље против преиначујућег дела побијане пресуде дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 55/14), испитао је у том делу на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је бивша супруга туженог ББ са којим је била у браку од 22.11.1980. године до 24.05.2001. године из ког имају сина рођеног 1982. године и ћерку рођену 1988. године. Тужени ВВ је брат туженог ББ, а сада покојни ДД и ГГ су родитељи тужених и бивши свекар и свекрва тужиље. По закључењу брака тужиља је са супругом живела у приземној кући са његовим братом и родитељима у улици ... Почетком 1981. године супруг тужиље је три месеца био на раду у ..., а по повратку је са тужиљом прешао да живи код својих бабе и деде у улици ..., где је живео и пре закључења брака. Како у кући у улици ... није било довољно простора за све укућане, у току 1982. године родитељи и деда тужених су постигли договор да се стара кућа сруши и на истом плацу изгради нова спратна кућа за родитеље тужених, тужене и тужиљу. Стара кућа је срушена 1982. године за неколико дана, затим је ископан и наливен темељ, урађена цокла и на тај начин завршена припрема за зидање које је почело у мају 1983. године, када су изграђени приземни и спратни део и кућа стављена под кров. Затим је постављена електрична и водоводна инсталација. Те године спратни део куће није био омалтерисан што је учињено 1984. године, док су остали радови на уређењу тог дела завршавани до краја 1986. године. Стара кућа је рушена мобом у којој су учествовали сви чланови домаћинства, родбина

и пријатељи, као и тужила која је помагала и током изградње, тако што је са свекрвом спремала храну и пиће за раднике, а у лакшим пословима физички помагала мајсторима, те учествовала у одржавању домаћинства и старала се о детету. У зидању куће су учествовала два главна и два помоћна мајстора а помагали су пријатељи и родбина. Тужени ББ и његов отац су у слободно време, након посла активно учествовали у изградњи куће. Када је кућа сазидана родитељи тужених су се уселили у приземље нове куће, а до тада су живели у помоћном објекту у дворишту, док је тужени ВВ у току 1984. године користио две собе на спрату. Тужила се са супругом 1987. године преселила у спратни део нове куће, а тужени ВВ је прешао код родитеља у приземље, где је наставио да живи и након што се оженио. Након пресељења у нову кућу тужила и тужени ББ су чинили одвојено домаћинство у односу на његове родитеље, а такође и у односу на његове бабу и деду који су се преселили у помоћни објект који је направљен од материјала старе куће и за њих завршен 1986. године. У време градње куће свекар тужиле је био запослен а свекрва незапослена, док је тужени ВВ био ученик основне школе и запослио се тек 1989. године. Супруг тужиле, тужени ББ је био запослен као ... у ... Тужилин свекар је за изградњу куће подигао кредите, продао је четири ланца земље која му је припала деобом очевине и тако добијени новац уложио у градњу, а новчано су помагали баба и деда тужених који су десетак година радили у иностранству и деда је имао девизну пензију и уштеђевину, а осим куће у ... поседовали су и парцеле (око пет ланаца) које су продали 1982. године и новац уложили у изградњу куће. Тужила је радила у ... 4 месеца у току 1981. године и поново се запослила 1984. године и радила до 2000. године. Тужила је 1982. године од свог оца добила новац од продаје једног ланца земље који је уложила у куповину покретних ствари, а у марту 1986. године пошто је њен отац преминуо, мајка је продала три ланца земље наредне године и тај новац поделила ћеркама, тако да је тужили припало 67.000,00 динара, што је унела у брачну заједницу и од чега су купљене плочице за купатило у приземном и спратном делу, кухињи и предсобљу, за куповину зидних и подних плочица, за подне плочице у ајнфорту, предсобљу на спрату и приземљу. Тим новцем је опремљено комплетно купатило, купљени кухињски елементи и намештај за спратни део куће. Након мајчине смрти 1997. године тужила је са сестрама продала кућу за 10.500 ДМ и од тога јој је припало 3.500 ДМ, од ког новца је купила намештај и белу технику. Вредност куће по главном пројекту из 1982. године износи 1.892.586,00 динара од чега је вредност грађевинских и занатских радова 1.789,626,00 динара, водовода и канализације 64.760,00 динара и електричне инсталације 38.200,00 динара. Тужени су као правни следбеници родитеља укњижени као сувласници сваки на по 1/2 идеалног дела предметне непокретности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и утврдио да је тужила стекла право својине на предметној непокретности са уделом од 1/10 уз право коришћења парцеле на којој се кућа налази са истим уделом, закључујући да је предметна породична стамбена зграда стечена у породичној заједници коју су чинили тужила са супругом, његови родитељи и брат, па је на основу вредности изграђене куће по пројекту из 1982. године и доприноса тужиле у стицању нашао да је допринос тужиле 10%, док је улагање других чланова породичне заједнице 90%.

Другостепени суд је супротно становишту првостепеног суда закључио да утврђено чињенично стање не даје основа за утврђење права својине тужиље на предметној непокретности по основу стицања у породичној заједници. Вредност заједничке имовине, када се ради о непокретности, мора се утврдити у висини грађевинске вредности објекта која подразумева вредност материјала и уложеног рада, од чега се затим одузима вредност учешћа посебне имовине појединих чланова породичне заједнице и учешће материјалне базе, тако да разлика тих вредности представља резултат заједничког рада стичалаца. Та вредност се дели на чланове породичне заједнице сразмерно њиховом доприносу који се опредељује према доприносу сваког од њих (вреднују се сви облици рада чланова породичне заједнице као и они који доносе приход на посредан или непосредан начин). Вредност предметне непокретности као имовине која је стечена радом чланова породичне заједнице утврђена је на основу главног пројекта из 1982. године, који не одражава стварно (фактичко) стање у погледу вредности стварно искоришћеног материјала и ангазоване радне снаге, па налаз и мишљење вештака актуара не може бити релевантан за утврђивање доприноса тужиље и осталих чланова породичне заједнице у односу на вредност куће која је опредељена главним пројектом, а такође ни податак о утврђеној тржишној вредности куће. Како тужиља на којој је био терет доказивања није доказала грађевинску вредност предметне непокретности, односно вредност материјала и рада уложеног у њену изградњу, то се није могла утврдити вредност заједничке имовине као полазне основе за израчунавање удела чланова породичне заједнице у њеном стицању. Зато је првостепена пресуда преиначена у усвајајућем делу тужбеног захтева и у том делу тужбени захтев је одбијен као неоснован.

По оцени Врховног касационог суда, изложено становиште другостепеног суда је правилно.

По члану 195. Породичног закона, имовина коју су заједно са супружницима односно ванбрачним партнерима стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници представља њихову заједничку имовину, с тим што се члановима породице сматрају крвни, тазбински и адоптивни сродници супружника, односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе. На имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2. (уписивање у јавни регистар) и члана 180. став 2. (претпоставка о једнаким уделима). Према члану 177. наведеног закона, деобом заједничке имовине у смислу овог закона, сматра се утврђивање сувласничког односно суповерилачког удела сваког супружника у заједничкој имовини, при чему ако супружници не могу да се споразумеју о деоби заједничке имовине, добу заједничке имовине врши суд (судска деоба) по члану 180. став 1. наведеног закона.

Стицање имовине у породичној заједници подразумева постојање економске заједнице и заједничко стицање имовине, док се величина својинског удела у заједнички стеченој имовини утврђује у зависности од вредности уложеног рада у стицању и очувању имовине, било да је рад обављен унутар домаћинства на постојећој имовини или ван домаћинства, тако да су остварени приходи уношени у заједницу, као и од прихода од посебне имовине појединих чланова домаћинства који се појављују

као резултат коришћења те имовине, поред вредности уложеног рада. Да би се утврдило учешће тужиле у стицању, у конкретном случају било је потребно утврдити грађевинску вредност изграђене куће која подразумева вредност грађевинског материјала и уложеног рада, а затим од те вредности одузети учешће посебне имовине појединих чланова породичне заједнице и учешће материјалне фазе, тако да разлика тих вредности представља резултат заједничког рада стицалаца, који се затим дели на чланове породичне заједнице сразмерно њиховом доприносу. Имајући у виду наведено, правилан је закључак изражен у побијаној пресуди да на основу налаза и мишљења вештака актуара, који је полазећи од одређене вредности куће у главном пројекту (који представља део потребне техничке документације за изградњу објекта и не одражава фактичко стање), утврђивао допринос тужиле и осталих чланова породичне заједнице, није било могуће формирати уверење о постојању чињеница на основу којих се утврђује вредност имовине, резултат заједничког рада стицалаца и величина тужилиног доприноса у стицању. У конкретном случају (стицање у породичној заједници) не важи законска претпоставка о једнаким уделима стицалаца (члан 180. став 2. Породичног закона), већ њихови својински удели зависе од њиховог доприноса у стицању имовине. Поред тога, споразум родитеља и деде тужених да се стара кућа сруши и на истом плацу изгради нова кућа не садржи изричит договор и намеру да се градња врши само за одређене чланове породичне заједнице и о њиховим својинским уделима, па су зато неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, којима се указује да је тужила учествовала у градњи породичне стамбене зграде, те да је суд морао утврдити њен својински удео, а не упућивати тужилу на облигационо-правни захтев. Терет доказивања наведених битних чињеница за утврђење својинског удела тужиле у стицању био на тужили у смислу чланова 7. став 1. и 2, 8, 228. и 231. ЗПП.

На основу члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије у делу побијане пресуде којом је одбијена жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда, на основу члана 404. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној. Питање деобе заједничке имовине стечене у породичној заједници довољно је разјашњено у судској пракси, па имајући у виду врсту спора и садржину тражене судске заштите, начин пресуђења и разлоге које су нижестепени судови дали за своје одлуке, у конкретном случају не постоји потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или правних питања у интересу равноправности грађана, као ни потреба новог тумачења права. Правилна примена материјалног права у споровима са захтевом као у конкретном случају, зависи од утврђеног чињеничног стања у сваком конкретном случају, па нема разлога који указују на потребу уједначавања судске праксе. Имајући у виду изнето на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије у наведеном делу у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Према члану 403. став 3. ЗПП ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба у овој парници поднета је 21.08.2014. године са тужбеним захтевом за утврђење права својине по основу стицања у породичној заједници и на припремном рочишту је утврђена вредност предмета спора у износу од 500.000,00 динара.

Како се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору у коме вредност предмета спора побијаног дела очигледно не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић